

Enpatxua

**ANE LABAKA
MAYOZ**
BERTSOLARIA

Zea Maysen kantu ezagunaren bertzio bat doinutu dut neure kolporako. *Martxoa joan da ta jarri* diot izena, originaletik gutxi duela badakidan arren. Heldu da apirila, eta zin dagizuet, benetan, nik ez nuela honi buruz hitz egin nahi. Martxo moretuak gainkarga dakarkigu zenbaitzuri. Beste batzuek, akaso, betekada eta indigestioa izango dituzte albo-kaltetzat. Bihotzerrea.

Zorionez, martxoak ez dit irudimena erabat hutseratu. Aurrez esandakoak errepikatzen nator, hala ere, askotariko doinu eta neurrietan esan izan direnak. Amancay Gaztañagak iazko azaroan aldizkari honetan bertan idatzitakoak erreskatatu nahi izan ditut aurrena. Hala dio aktoreak, hitzez hitz, *Zorionekoak gu* izeneko testuan: “Martxoa edo azarotik kanpo gure sorkuntzek tokirik ez dutela pentsatzea indarkeria da. Gure lana data mugatu horietara murriztea, emakumeak garelako, indarkeria da”. Onintza Enbeitak, berriz, Ines Osinagak sareetan botatako amuari heldu zion *Berriako Hotelak* iritzi-zutabearen: “Asko dakien lagun batek esan dit martxoan eta azaroan tarifa bikoiztu egin beharko genukeela emakume sortzaileek: hotelek udaran bezala”.

Ezin zuen bestela izan, eta Beatriz Egizabalekin egon nintzen azken aldia

ere martxoan egokitu zen. *Magma mia* bakarrizketa saioarekin ari da herriz herri, eta pozez baina arduraz kontatu zidan urtarrileko eta otsaileko basamortuaren ondoren martxoko egun guztiak –bai, guzti-guztiak, astelehen eta astearteak barne– okupatuta zituela. Galdera bat jaurti zidan gero, irribarrez: “Zuk uste gizon sortzaileek martxoan ere lan egiten dutela?”. Nik ezer esaterako erantzun zion berak bere buruari: “Nik errezeloa daukat baietz. Berdin-berdin, normal-normal”.

Honezkero badakigu jakin udaberrian berez egiten duela kultur eskaintzak gora, *normal-normal*. Guretzako sosa, baina, ez datoz Kulturaren zakutik edo, nahi bada, Euskararenetik –beti ere argi utzita zaku horiek ere zuloz josiak izan ohi direla–. Berdintasun Saitetatik deitzen digute guri, Emakumeen Etxetatik eta Jabekuntza Eskoletatik. Badirudi gureak ez duela bere horretan balio; beti behar duela aitzakia edo arrazoi konkreturen bat.

Mila esker, bihotzez, martxoko antolatzaile feministei. Behar zaituztegu. Kontua da martxotik kanpora ere beharrezko zaizkigula bozgorailuak, plazak eta ogia. ●

Espazioa

**LEIRE NARBAIZA
ARIZMENDI**
IRAKASLEA

Jai egunen bezperan lagun bat eta biok lortu dugu elkartzeari pote bat hartzeko. Mahaian jarrita gaude, labur bada ere, gure azkeneko kontuez jarduteko. Lagun kutuna dut, baina gure bizitzengatik nahi baino gutxiago egoten gara.

Tar-tar goxoa darabilgu. Gutxira, gazte kuadrilla bat sartu da gu gauden mahaietako gunean. Adinez nagusiak dira, justuan, halere. Denak mutilak. Gertuan jesarri, eta bokatak eskatu dituztela esan du batek, altuan.

Gero, bat altxatu, eta parean dugun telebista erraldoiari bolumena igo dio. Isilean zegoen gailua oihuka hasi da.

Futbol partida baten aurreko zarata itzelak estali ditu gure ahotsak. Lagunari ia ez diot entzuten, komunikazioa gaitz bihurtu zaigu.

Marmarrean hasi naiz; ez diegu ezer esan, ordea. Batetik, ez dugulako enfrontamendurik nahi, eta bestetik, laster ospa egin behar dugulako. Partida ez da oraindik hasi. Ez digute abisatu ere egin. Badakite futbolarik baimena ematen diena, eta gizonezkoak izanda, espazioaren jabe ere badirena.

Alderantziz izan balitz, eta gu lako andreok bolumena igo izan balute beste saio mota bat ikusteko, zer gertatuko zatekeen? ●